

REMISSVAR
Dnr CBM 27/06

Regeringskansliet
Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet
Enheten för naturresurser

Kunskap för biologisk mångfald (SOU 2005: 94)

Centrum för biologisk mångfald har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Övergripande synpunkter

CBM instämmer till stor del med den problembeskrivning som ges i utredningen och vi stödjer de förslag som lämnats.

På några punkter skulle utredningen kunna förbättras. Rapporten präglas av en relativt statisk syn på naturvård och ett kort tidsperspektiv. Att kartlägga och dokumentera är mycket viktigt, men naturen är dynamisk och samhället utvecklas. Lika viktigt som kartlägga dagens situation är det att kartlägga och förstå gårdagens, och att göra prediktioner för framtiden. Kunskaper om markanvändningshistorik och ekologiska processer i landskapet är helt avgörande för förståelsen av varför vi har de naturvärden vi har och hur de ska kunna bevaras. Naturvärden har alltid präglats av akuta insatser. Vid allvarliga föroreningar, markexploatering eller avverkning av naturskogar vidtas åtgärder, och resurser räcker sällan till mer än de akuta insatserna. När vi har uppnått miljö kvalitetsmålets delmål så kommer vi att sätta upp nya delmål. Det finns inget som tyder på att vi nu inom några år ska kunna lösa alla problem och bli färdiga med naturvärden. Det är snarare en process som kommer att pågå och utvecklas allt eftersom nya kunskaper växer fram och landskapet förändras. Vi behöver bygga upp en fortlöpande inventerings-, övervaknings och utvärderingsverksamhet inom alla sektorer med långsiktiga mål och redskap för att göra alla data tillgängliga. Vi delar därför inte heller utredarens synsätt att kunskapsläget är tillfredsställande för vissa miljöer som skog och jordbruk. Även miljöövervakningen måste utvecklas kontinuerligt för alla miljöer, inte bara för hav, sjöar och fjäll som föreslås i utredningen.

En annan komplettering som är önskvärd är det internationella perspektivet. För att till exempel kunna analysera populationstrender i relation till markanvändning är det en stor styrka om man kan jämföra med andra länder med liknande, alternativt helt annan typ av markanvändning. En informationsportal (som diskuteras i kapitel 9) bör byggas upp åtminstone i samarbete med våra grannländer, men om möjligt också i samarbete med andra europeiska länder.

Vår slutsats är att utredningen bör kompletteras med en mer långsiktig strategi för kunskap för biologisk mångfald där man tar hänsyn till den dynamik som skapat naturvärdena och som också krävs för att bevara biologisk mångfald, samt ger förslag på vilka punkter det internationella samarbetet bör stärkas.

Synpunkter på vissa kapitel

Kap 5 Kunskap för ett rikt växt och djurliv

CBM är positiv till utredningens fyra förslag som presenteras i kapitlet. Vi anser att det är mycket angeläget med en samlad redovisning av situationen för biologisk mångfald som bygger på miljöövervakningen och rödlistan men också på andra inventeringsinsatser som görs runt om i Sverige. Certifiering av naturinventerare kan vara ett bra förslag, men måste givetvis utredas. Ett annat problem, som CBM tidigare pekat på, är nästa steg, dvs de som använder inventeringarna i planeringsprocessen, t.ex. inom MKB och SMB. Även här finns det behov av något typ av certifiering.

CBM instämmer inte i den beskrivning som ges: ”De allmänna kunskaps- och planeringsunderlag i form av inventeringar som täcker landmiljön svarar i allt väsentligt mot behoven”. De inventeringar som finns måste hela tiden uppdateras och fördjupas eftersom både landskap och kunskapsläget förändras. Samma kommentar gäller för kapitel 6.

När det gäller miljöövervakningen som beskrivs på sidan 96-98 så håller vi med om att det är viktigt att de stora rikstäckande inventeringarna (NILS, RIS mm) kompletteras av inventeringar på artnivå, t.ex. av arter med nyckelfunktioner i ekosystemet. Även utveckling av indikatorer som beskrivs på sidan 98 är angeläget.

Kapitel 6 Kunskap för miljö kvalitetsmålen specifikt

CBM instämmer i de förslag som förs fram. Vi delar uppfattningen att det är angeläget att satsa mer resurser för inventering av sjöar, vattendrag och havsmiljön. Bebyggd miljö är något som också CBM satsar resurser på för att bygga upp nya forskningsprogram och uppföljning av biologisk mångfald i tätortsnära natur bör definitivt byggas upp.

När det gäller skogslandskapet som beskrivs på sidorna 132-141 så påpekar utredningen att miljö kvalitetsmålet är komplext, att skogsmarksarealen är omfattande, att förutsättningarna för biologisk mångfald varierar och att skogsägandets struktur gör att kunskapsuppbyggnaden blir komplicerad. Mot denna bakgrund är det svårt att förstå slutsatsen att kunskapsläget om den biologiska mångfalden är tillfredsställande. CBM anser tvärtom att det är mycket angeläget både med fördjupningar av redan påbörjade inventeringar (t.ex. nyckelbiotoper) och att påbörja nya inventeringar (t.ex. av kontinuitetsskogar).

Kapitel 8 Frågor som berör forskning

CBM instämmer med utredarens bedömning som sammanfattas på sidan 173 när det gäller behovet av tvär- och mångvetenskap och av vetenskapliga synteser för att lösa naturvårdens problem, liksom att kontakten mellan forskning och praktik behöver stärkas. Det är mycket viktigt att naturvård också inkluderar forskning kring styrmedel och att det finns ett avnämarperspektiv. CBM har en del erfarenheter av detta arbetssätt genom våra forskningsprogram och ambitionen är att utveckla detta ytterligare. Vi stödjer därför också förslaget att CBM ges en förstärkt roll som samordnare och förmedlande länk mellan forskning och praktik.

Det faktum att sektorsmyndigheterna för areella näringar saknar egna forskningsresurser bidrar till att vissa tillämpade problem aldrig analyseras vetenskapligt. Forskare väljer hellre att arbeta med problem som är av mer akademiskt intresse och meriterande när man söker anslag från forskningsråden. Utan extra resurser, från till exempel sektorsmyndigheterna, är utrymmet för forskarna att satsa på utredningsuppdrag, populära sammanställningar, avnämrorienterade konferenser mm mycket begränsat.

Kapitel 9 Spridning och tillgängliggörande – återvinn kunskapen!

De förslag som förs fram i kapitel 9 är logiska och relativt enkla att genomföra. Ett nationellt register för naturinventeringar är angeläget. CBM anser dock inte att de är tillräckliga för att verkligen åstadkomma den förändring som behövs. Nätbaserad information är viktigt för att göra litteraturöversikter vid t.ex. planering. För att verkligen sprida kunskap krävs dock fler åtgärder. Näringsliv, myndigheter och forskare behöver mötesplatser och genomföra gemensamma synteser. Vi behöver bygga upp en organisation för detta med syfte att lösa praktiska problem med vetenskapligt kunskapsunderlag. CBM har vissa erfarenheter av detta genom vårt syntesarbete, men arbetet skulle kunna förstärkas och planeras mer långsiktigt.

Som förmedlare av biologisk kunskap till allmänheten föreslår utredningen att Naturhistoriska riksmuseet får ett särskilt ansvar. Detta är bra, men knappast tillräckligt. Det är därför bra att man också betonar skolornas roll. En utvecklad utomhuspedagogik skulle öka möjligheterna att skapa förståelse för miljömålsarbetet.

Kapitel 10 Samordning och styrning

Utredningen föreslår att Naturvårdsverket får en förstärkt samordnande roll. CBM ansluter sig till detta förslag, men vill samtidigt poängtera att detta i så fall förutsätter att vissa andra organisationer, inklusive CBM också får en tydligare status, så som utredningen föreslår på sidan 234.

Beslut i detta ärende har fattats av CBM:s föreståndare Urban Emanuelsson. Föredragande har varit Johnny de Jong

Urban Emanuelsson

Johnny de Jong